

Τὸ Ἑθνικὸ Θέατρο παρουσίασε φέτος στὴν Ἐπίδαυρο δύο τραγωδίες τοῦ Εὐριπίδη καὶ μιὰ κωμωδία τοῦ Ἀριστοφάνη ποὺ δὲν εἶχε ἀκόμα συμπεριλάβει στὸ ρεπερτόριό του. Ἡ πληθωρικότητα τούτῃ φανερώνει, βέβαια, μιὰ πολὺ ὑπολογίσιμη ζωτικότητα τοῦ Ὁργανισμοῦ, ὃ ὁποῖος δείχνει ἀντοχὴ σὲ ἀποχωρήσεις σημαντικῶν στελεχῶν του, ποὺ θεωρητικά—εὐτυχῶς μόνο θεωρητικά—θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν εἶχαν κλονίσει: εἶναι ὁμῶς καὶ σκόπιμη;

Τὰ ἀρχαῖα ἔργα ποὺ διασώθηκαν δὲν εἶναι ἄπειρα. Ὅταν ἡ παρακαταθήκη αὐτὴ δὲν προβληθεῖ μὲ κάποια φειδῶ, κλιμακωτά, σὲ κάπως ἀραιὰ διαστήματα, ἀναγκαστικά πολὺ γρήγορα θὰ ἐξαντληθεῖ, καὶ τότε τὸ Ἑθνικὸ Θέατρο θὰ ὑποχρεωθεῖ νὰ περιορισθεῖ σὲ ἐπαναλήψεις.

Τοὺς δισταγμούς μου αὐτοὺς τοὺς ἀντικρούει μιὰ ἄλλη ἀποψη, ἡ ὁποία, τὸ ἀναγνωρίζω, ἐπίσης εὐσταθεῖ.

Τὸ Ἑθνικὸ Θέατρο εἶναι σωστὸ νὰ ἔχει ἐγγράψει στὸ ρεπερτόριό του ὅλη τὴν ἀρχαία κληρονομιά, νὰ τὴν κατέχει ὁλόκληρη. Ἀλλωστε, ὅταν ἓνα κλασικὸ ἔργο ἀνεβάζεται μὲ νέα διανομή, καὶ προπάντων μὲ νέα σκηνοθεσία, ἡ παράσταση δὲ συγκαταλέγεται κατηγορηματικά στὶς ἐπαναλήψεις. Μπορεῖ σχεδὸν νὰ θεωρηθεῖ μιὰ πρεμιέρα. Προκαλεῖ σχεδὸν ἐξίσου τὸ ἐνδιαφέρον ὅπως μιὰ πρεμιέρα.

Δὲ συμβαίνει, φυσικά, τὸ ἴδιο μὲ τίς παραστάσεις τοῦ κ.

Καρζή, τοῦ κ. Καραντινοῦ, κι ἀκόμα καὶ τοῦ κ. Ροντήρη, ὁ ὁποῖος, ἔστω κι ἂν δὲν ἔχει προσκαλληθεῖ, ὅπως ὁ κ. Καρζής κι ὁ κ. Καραντινός, σὲ μιὰ φόρμα στερεότυπη ἢ ὁποία τοὺς παρέχει τὴν εὐκολία τῆς ἀποφυγῆς προβληματισμῶν, ἀρνεῖται πεισματικὰ νὰ ἀνανεώσει τὸν ἑαυτό του. Οἱ παραστάσεις τοῦ κ. Καρζή, τοῦ κ. Καραντινοῦ, τοῦ κ. Ροντήρη, κι ἄς μὴν τοποθετοῦνται ὅλες στὸ ἴδιο ἐπίπεδο (οἱ παραστάσεις τοῦ κ. Ροντήρη ὑπερέχουν αἰσθητὰ), δὲν προσελκύουν, ἐπεὶδὴ οἱ θεαταὶ πού θὰ τίς παρακολουθήσουν εἶναι ἀπὸ πρὶν βέβαιοι ὅτι δὲ θὰ προσφέρουν κανένα νέο στοιχεῖο, ὅτι δὲ θὰ ἀνοίξουν ἓνα, ἔστω καὶ στενόν, παραθυράκι πρὸς νέους ὀρίζοντες. Ὁ θεατὴς ξέρεي ἐκ τῶν προτέρων ἀκριβῶς τί θὰ δεῖ. Τὰ γνώριμα, τὰ ἀναμασήματα δὲν κεντρίζουν, δὲν ἠλεκτρίζουν.

Ἀντίθετα, οἱ ἐπαναλήψεις τοῦ Ἑθνικοῦ, μὲ ἀνανεωμένα τὰ βασικὰ στελέχη τῆς ἐρμηνείας, ἔχουν τὴν ἱκανότητα νὰ μαγνητίζουν. Ἡ ἀντίθετη ἀποψη ἀπὸ κείνη πού εἶχα ὑποστηρίξει δικαιώθηκε ἀπὸ τὴ συρροή τοῦ κοινοῦ στὴ «Μῆδεια». Ἡ συρροή τοῦ κοινοῦ φέτος στὰ Ἐπιδαύρια εἶναι ἐντυπωσιακὴ. Κάποτε εἶχε ἐκφρασθεῖ ὁ φόβος ὅτι ὁ ἐτήσιος θεσμὸς τῶν Ἐπιδαυρίων δὲ θὰ μπορούσε νὰ διατηρηθεῖ γιὰ καιρὸ, ὅτι θὰ τὸν μαράζωνε ὁ κόρος. Οἱ φόβοι τοῦτοι φέτος διαλύθηκαν ὀριστικά. Ἡ ἀγάπη τοῦ κοινοῦ γιὰ τὴν ἀρχαία τραγωδία, ἡ θαυμάσια ὀργάνωση τῶν Ἐπιδαυρίων φέρνουν κάθε Κυριακὴ στὴν Ἐπίδαυρο πλήθη. Κάθε Κυριακὴ φέτος τὸ πελώριο θέατρο γεμίζει ὅπως δὲ γέμιζε καμιά ἄλλη χρονιά. Δὲ γέμισε λιγότερο—κάθε ἄλλο—στὴ «Μῆδεια», πού ἦταν μιὰ ἐπανάληψη μὲ νέα διανομή, παρὰ στίς ἄλλες παραστάσεις πού ἦταν πραγματικῶς «πρῶτες».

Ἡ προθυμία τοῦ κοινοῦ ἀνταμειφθηκε. Ἡ παράσταση τῆς «Μῆδειας» μπορεῖ νὰ μὴν ἦταν μιὰ ἀπὸ τίς πιὸ ἐξαιρετες παραστάσεις πού ἔχει παρουσιάσει τὸ Ἑθνικὸ Θέατρο, ἦταν ὅμως μιὰ παράσταση ἐντελῶς ἱκανοποιητικὴ. Ὁ νέος σκηνοθέτης κ. Λάμπρος Κωστόπουλος, ἔστω κι ἂν δὲ φανέρωσε προσωπικό-

τητα στους έρμηνευτικούς του τρόπους, έστω κι αν προσκολλήθηκε στη γραμμή του δασκάλου του κ. Μινωτή, έδειξε ότι είναι σέ θέση να συνδέσει, να διδάξει και να οργανώσει στερεά μια παράσταση. Τουτό είναι μια καλή αρχή· την πρωτοβουλία ενδέχεται να την αποκτήσει αργότερα. Σε όλη την έρμηνεία δέν υπήρξαν χάσματα και κάμψεις. Ή άπαγγελία και οι κινήσεις του χορού, πού τίς είχε ρυθμίσει με τή συνεργασία του σκηνοθέτη ή νέα χορογράφος Κα Έλ. Ζαμπύρα, χωρίς να έχουν τίποτα τό πολύ ιδιαίτερα αξιοσημείωτο, ήταν ό,τι έπρεπε.

Οι ένδυμασίες του κ. Φρ. Κάππου, πού πολύ με είχε απογοητεύσει σέ μια χειμωνιάτικη παράσταση (μπορεί όμως για τά γκροτέσκα, άκαλαίσθητα έπινοήματά του να μην ήταν αυτός ό υπεύθυνος), χωρίς να έχουν φυσικά ούτε κατά προσέγγιση τή μαγευτικότητα και τή φαντασία τών ένδυμασιών του κ. Φωκά (τί συχνά πού θά νοσταλγήσουμε τόν άπαράμιλλο κ. Άντ. Φωκά!), ήταν εύπρεπείς. Τά κορυφαία σημεία τής παράστασης ήταν οι έρμηνείες-δημιουργίες ρόλων του κ. Β. Κανάκη και τής Κας Όλγας Τουρνάκη και προπάντων τής Κας Άλ. Κατσέλη. Ή Κα Άλ. Κατσέλη μάς έπεισε πιά όριστικά ότι μπορεί να συγκαταλεχθεί στις τραγωδούς πρώτης σειράς. Έδωσε μια Μήδεια δυναμική, πυρακτωμένη από πάθη, και πού μαζί δέν έπαυσε, ούτε στις πιο έκρηκτικές στιγμές, να αναδίδει τήν εύγένεια, πού είναι (τουλάχιστον θεωρητικά) συνυφασμένη με τήν όντότητα τής άρχοντοπούλας. Στη ζωή μπορεί να υπάρχουν έξαιρέσεις, πού, σ' αυτή τήν περίπτωση, τό Θέατρο, ή Τέχνη, δέν τίς επιδέχονται.

* * *